

FACTSHEET ONCOLOGIE EN FYSIOTHERAPIE

Bij de behandeling, nazorg en revalidatie van kanker worden patiënten vaak geconfronteerd met complicaties, bijwerkingen en andere bijkomende problemen. De behandeling door een gespecialiseerde fysiotherapeut kan dan geïndiceerd zijn. In deze factsheet voor verwijzers wordt informatie gegeven over de expertise die het Fysiotherapie Netwerk Oncologie (FyNeOn) hiertoe kan bieden. Daarnaast wordt inzicht gegeven in een belangrijk instrument dat FyNeOn hanteert ten behoeve van het geven van hoogwaardige zorg op een waar mogelijk gestandaardiseerde werkwijze, de standaard 'Oncologie Fysiotherapie'.

FyNeOn is een netwerk van fysiotherapeuten, geschoold in de oncologie, die samen streven naar kwalitatief hoogwaardige zorg voor mensen met een oncologische aandoening en/of de gevolgen hiervan in alle fasen van deze ziekte. Zij zijn op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op het gebied van oncologie. Leden van het netwerk zijn werkzaam in Noord-Brabant en Noord-Limburg.

Meerwaarde:

FyNeOn leden richten zich specifiek op het behandelen van problemen in functie, activiteit en participatie t.g.v. kanker en/of van de medische behandeling hiervan. Ze hebben kennis van de ziekte zelf, maar ook van de gevolgen van een operatie, radiotherapie en chemotherapie en passen daar de behandeling op aan. De fysiotherapeuten zijn in alle fasen van de ziekte in te zetten: tijdens de medische behandeling(en); ten behoeve van de revalidatie en in de palliatieve fase. De zorgverlening kenmerkt zich door aandacht voor kwaliteit, respect, klantgerichtheid en het leveren van zorg op maat.

Wanneer:

Bij de volgende problemen kan behandeling door een fysiotherapeut geïndiceerd zijn:

vermoeidheid	lymfoedeem
spierkrachtverlies	(bewegings)angst
conditieverlies	slaapproblemen
pijn	polyneuropathie
(gewrichts-) mobiliteitsklachten	spanningsklachten
fibrosering	cachexie
misselijkheid	asthenie
ademhalingsklachten	verstoorde balans in belasting/belastbaarheid
dyspneu	urogenitale klachten/bekkenbodempromblematiek
belemmering arbeidsre-integratie	

Interventies:

Aangezien de behandeldoelen per fase verschillen, vereist elke fase een specifieke behandeling door de fysiotherapeut. Interventies welke ingezet kunnen worden zijn onder andere:

conditietraining	manuele therapie
balans belasting/belastbaarheid	massagetechnieken ter pijninhibitie of detonisatie
bekkenbodentraining	oedeemtherapie
coaching	oefentherapie voor balans en stabiliteit
functionele training	ontspanningstechnieken
krachttraining	psychosociale ondersteuning
mobiliserende technieken	TENS
ademhalingstechnieken	houdingsadviezen
voorlichting	

STANDAARD 'ONCOLOGIE FYSIOTHERAPIE':

Om ondersteuning te geven aan de hoogwaardige zorg door FyNeOn leden, is de standaard '*Oncologie Fysiotherapie*' samengesteld. Met deze standaard kan de behandeling van mensen met een oncologische aandoening op een transparante, practice based en uniforme wijze uitgevoerd worden. Het is geen voorschrift, maar een voorstel voor een gestandaardiseerde werkwijze. De standaard „Oncologie Fysiotherapie“ is een document ter ondersteuning van de behandeling van mensen met een oncologische aandoening door fysiotherapeuten in de 1 ste , 2de en 3de lijns zorg. De in 2011 verschenen richtlijnen 'Oncologische Revalidatie', 'KNGF Standaard Beweeginterventie Oncologie' en de 'KNGF Evidence Statement Borstkanker' zijn een leidraad geweest voor deze standaard.

Opbouw standaard:

Het document is onderverdeeld in verschillende behandelbare componenten welke aan bod kunnen komen tijdens de fysiotherapeutische behandeling van een patiënt met een oncologische aandoening. Hierbij staat de hulpvraag van de patiënt altijd centraal. De behandelbare componenten kunnen voortvloeien uit deze hulpvraag en staan niet op zichzelf. De in de standaard beschreven behandelbare componenten zijn op dit moment: uithoudingsvermogen, spierfunctie, mobiliteit, lymfoedeem, ademhaling, bekkenbodemp en cachexie. Daarnaast is er extra aandacht voor het onderwerp vermoeidheid, omdat het één van de meest voorkomende symptomen en gevolgen van de ziekte is met een multifactorieel karakter. Van deze behandelbare componenten worden de volgende onderdelen beschreven:

- **Algemeen:** achtergrond informatie en algemene aspecten
- **Aandachtspunten in de anamnese:** wat dient er minstens geïnventariseerd te worden tijdens de anamnese
- **Onderzoek/meetinstrumenten:** welke onderzoek(en) en/of meetinstrumenten worden aanbevolen
- **Behandeling/verwijzing:** hoe ziet de fysiotherapeutische behandeling er uit en wanneer dient er verwezen te worden naar eventueel andere disciplines of specialisaties binnen de fysiotherapie
- **Evaluatie:** op welke manier dient er geëvalueerd te worden en met welke meetinstrumenten

De standaard is niet tumor specifiek geschreven, echter bij enkele onderwerpen zijn een aantal punten uitgelicht behorend bij een specifieke aandoening. Elk onderdeel wordt uitvoerig beschreven en waar mogelijk onderbouwd met evidence. Dynamisch document De standaard is een dynamisch product en zal om deze reden jaarlijks worden geactualiseerd. Behandelbare componenten en actuele thema's kunnen dan ook worden toegevoegd.

MEER INFORMATIE:

Meer informatie over de doelen en werkzaamheden van FyNeOn zijn terug te vinden op www.fyneon.nl. Op de website kunnen ook o.a. de volgende producten gedownload worden: een verwijkskaart, een folder voor zorgverleners en een patiënten folder. Tevens zijn daar alle fysiotherapeuten aangesloten bij FyNeOn te vinden.

Voor vragen en/of informatie over FyNeOn kunt u contact opnemen met de secretaris van FyNeOn via info@fyneon.nl.